

"Kuvve-i şeheviye ve gadabiye ise, şeytanın desiselerine hem kabile, hem nâkile iki cihaz hükmündedir." cümlesini izah eder misiniz?

Şeytan; insana saldırınca, hedef aldığı üç nokta vardır. Bunlar; **şehevi, gadabi** ve **akli zaaflarımızdır**. İnsandaki **kuvve-i şeheviye, kuvve-i gadabiye, kuvve-i akliye** Sani tarafından tahdit edilmemiştir. İnsanın cüz-ü ihtiyarisiyle terakkisini temin etmek için bu kuvvetler başıboş bırakılmıştır. Bu kuvvetlerin herbirisi, **tefrit, vasat, ifrat** namıyla üç mertebeye ayrılırlar.

Mesela, kuvve-i şeheviye'nin tefrit mertebesi humuddur ki, ne helale ve ne de harama şehveti, iştihası yoktur. İfrat mertebesi fücurdur ki, namusları ve ırzları payimal etmek iştihasında olur. Vasat mertebesi ise iffettir ki, helaline şehveti var, harama yoktur.

İşte bu ifrat ve tefrit hususiyeti şeytanın telkinlerine müsaittir. Âdeta birer alıcı ve başkasına da ileten, nakledici hususiyeti vardır. Ancak insandaki bu kuvvetlere şeriatça bir had ve bir nihayet tayin edilmiştir. Şeriatın bu prensiplerine riayet edildiği sürece, şeytanın bu saldırıları neticesiz kalacaktır. Tıpkı Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm gibi.

"Evet, Resul-i Ekrem Aleyhissalâtü Vesselâm emrini قَسْتَقِمْ كَمَا أَمَرْتِ tamamıyla imtisal ettiği için, bütün e'fal ve akval ve ahvâlinde istikamet, kat'î bir surette görünüyor."

"Meselâ, kuvve-i akliyenin fesat ve zulmeti hükmündeki ifrat ve tefriti olan gabâvet ve cerbezeden müberrâ olarak, hadd-i vasat ve medar-ı istikamet olan hikmet noktasında kuvve-i akliyesi daima hareket ettiği gibi; kuvve-i gadabiyenin fesadı ve ifrat ve tefriti olan korkaklık ve tehevürden münezze olarak, kuvve-i gadabiyenin medar-ı istikameti ve hadd-i vasatı olan şecaat-i kudsiye ile kuvve-i gadabiyesi hareket etmekle beraber; kuvve-i şeheviye'nin fesadı ve ifrat ve tefriti olan humud ve fücurdan musaffâ olarak, o kuvvenin medar-ı istikameti olan iffette, kuvve-i şeheviyesi daima iffeti, âzamî mâsumiyet derecesinde rehber ittihaz etmiştir."

"Ve hâkezâ, bütün sünen-i seniyyesinde, ahvâl-i fitriyesinde ve ahkâm-ı şer'iyesinde hadd-i istikameti ihtiyar edip, zulüm ve zulümat olan ifrat ve tefritten, israf ve tebzirden içtinap etmiştir. Hattâ tekellümünde ve ekl ve şürbünde iktisadî rehber ve israftan kat'iyen içtinap etmiştir."(1)

(1) bk. [Lem'alar, On Birinci Lem'a.](#)